

Finansdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 207.15/imc

16. mars 2011/10. mai 2011

Akademikernes høringsvar – Finanskriseutvalgets utredning

Bakgrunn

Vi viser til brev fra Finansdepartementet 2. februar 2011 vedrørende høring av NOU 2011:1 Bedre rustet av Finanskrisen. Under følger Akademikernes høringsvar.

Norge har særtrekk som gjør oss mindre sårbare enn andre land for kriser i internasjonal økonomi. Oljeformuen kan benyttes til å regulere konjunkturer, og ansvarlige, sterke fagforeninger bidrar til grunnleggende trygghet for arbeidstakerne. Samtidig er det viktig at det er tilgang på kapital for å redusere krisenes omfang og varighet.

Finanskrisen viste at Norge, sammenlignet med andre land, har et regelverk og krav til bankene som skaper soliditet og tillit. Vi er kjent med at EU nå har vedtatt en innskuddsgaranti for bankene på 100 000 euro. Dette er vesentlig lavere enn den garantien som gjelder for de som har innskudd i norske banker. Vi støtter utvalgets forslag om at kravene overfor bankene ikke bør senkes når det gjelder forpliktelsene de har overfor de som plasserer verdier hos dem.

Akademikerne mener at utvalget fremmer forslag som vil gi en mer ansvarlig finansnæring. Akademikerne forutsetter at det i det videre arbeidet legges til grunn at de endringene som foreslås ikke påvirker kostnadene i tjenestepensjonsordninger.

Kommentarer til forslagene i høringsbrevet – den foreslåtte modellen

Tilsyn med utviklingen i norsk og internasjonal økonomi og etablering av mekanismer som kan regulere finanssektoren bør tillegges større vekt i fremtiden.

Vi er enig i at Norges Bank bør ha ansvar for gjennomføre nødvendige tiltak ut fra den kunnskapen og erfaring de har. I tillegg vil det gi en god arbeidsdeling mellom utforming av politikk og gjennomføringen av den, i og med at Norges Bank har en selvstendig stilling mens Finansdepartementet og regjeringen er ansvarlig for politikkutforming. Finanstilsynet har en uavhengig rolle vis a vis politiske myndigheter, og vil også bidra med kunnskap som kan hindre kriser i Finanssektoren.

Både Norges Bank og Finanstilsynet skal gi råd og anbefalinger. I likhet med utvalget mener vi det er vesentlig at der disse ikke følges opp så skal det dokumenteres hvorfor så ikke gjøres. All kommunikasjon bør være offentlig tilgjengelig.

En krise i finanssektoren kan få svært omfattende realøkonomiske konsekvenser. En klar og hensiktsmessig rolle- og ansvarsfordeling mellom Finansdepartementet, Norges Bank og Finanstilsynet kan forutse og motvirke

bobler og mulige kriser i finanssektoren. Når all kommunikasjon mellom partene er offentlig, kan institusjonene fatte bedre avgjørelser basert på best mulig og mest mulig informasjon. I tillegg vil dette bidra til å ansvarliggjøre partene på en måte som kan virke stabiliserende på systemet, fordi de selv og andre kan benytte informasjonen som er tilgjengelig.

Kommentarer til forslagene i høringsbrevet – aktivitetsskatt

Finanssektoren er lavere beskattet enn andre sektorer fordi omsetning og formidling av finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift. Dette kan bidra til at sektoren blir for stor, fortrenger investeringer i annen virksomhet og arbeidskraft som kunne blitt brukt på andre måter. I tillegg kan det medføre at det tas høyere risiko enn det næringen burde ta.

I likhet med utvalget mener vi derfor at det ville være naturlig at ble innført avgifter, også på finanstjenester. I utgangspunktet mener vi at merverdiavgiften bør være lik i alle sektorer, slik at enkeltsektorer ikke favoriseres. Slik som det er nå subsidieres finanssektoren. Vi ser imidlertid at det vil en utfordring å finne et naturlig avgiftsgrunnlag for moms på finansielle tjenester, og støtter derfor at igangsettes en utredning av dette. En slik utredning må ta hensyn til at det er tilnærmet fri flyt av kapital mellom land, og vi bør unngå at Norge blir lite attraktivt for investeringer.

Kommentarer til forslagene i høringsbrevet – stabilitetsavgift

Utvalget foreslår en stabilitetsavgift basert på institusjonens gjeld utover egenkapital og sikrede innskudd. Avgiften skal gi en mer reell prising av risiko, og vil derfor bidra til at bankene unngår situasjoner hvor deres egen sikkerhet reduseres betydelig. Det vil også bidra til at banker ikke tar det for gitt at staten redder dem.

Vi mener det er viktig at gjeldsandelen i bankene ikke blir for stor, og mener at bankene bør belastes for at de tar høy risiko. Finanskrisen har vist at banker i og utenfor Norge i for stor grad har kunnet velte tap over på andre, noe som har bidratt til å forsterke omfanget og varigheten på den økonomiske krisen vi fortsatt ser i Europa og USA.

Vi støtter forslaget om å utrede en stabiliseringsavgift, men mener at avgiften ikke bør gå til et fond øremerket finansnæringen men til staten slik at midlene kan brukes som ordinær del av offentlige budsjetter. Et fond kan sende feil signaler om statlig inngripen, samtidig som det kan være mange andre gode formål som kan finansieres – og som kan gi en sikrere utvikling for norsk økonomi.

Vi forutsetter at det i det videre arbeidet, blant annet i Banklovkommisjonen, legges til grunn at en slik stabilitetsavgift ikke resulterer i økte kostnader ved tjenestepensjonsordningene.

Kommentarer til forslagene i høringsbrevet – forbrukernes stilling i finansmarkedene

Forbrukernes stilling må styrkes. De bør ha krav på å vite hvor pengene deres plasseres og den faktiske risikoen investeringen fordrer. Utvalget foreslår at finansinstitusjoner som ikke etterlever nemndsvedtak i forbrukerens favør må dekke forbrukerens kostnader forbundet med første rettsinstans, og i høyere rettsinstanser hvis finansinstitusjonen anker. Vi støtter forslag som beskytter småinvestorer og privatpersoners stilling i finansmarkedene.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Ivar Munch Clausen
Rådgiver